ASIA: HE 122/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle sekä laeiksi vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain 4 §:n muuttamisesta

Vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain 4 §:n palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma - Suomen Vammaisyrittäjät ry VamYn asiantuntijalausunto

Suomen Vammaisyrittäjät ry VamY kiittää eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokuntaa pyynnöstä tulla kuultavaksi. Suomen Vammaisyrittäjät ry VamY on valtakunnallinen yhdistys, jonka tarkoituksena on edistää vammaisten yrittäjien osallisuutta ja vammaisyrittäjyyttä yhtenä työllistymisen muotona ja pyrkiä esteettömyyteen ja saavutettavuuteen sekä niiden yleiseen edistämiseen.

4 §

Palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma

Vammaisyrittäjyyden tunnistaminen ja tunnustaminen lisäävät vammaisen henkilön henkistä hyvinvointia, elämän sisältöä, osallisuutta sekä vähentää syrjäytymistä. Vammaisyrittäjyyden tavoitteena on tuottaa myös verotuloja.

Työolosuhteiden järjestelytuki pitäisi taata myös yrittäjille. Työnantajalle voidaan myöntää työolosuhteiden järjestelytukea vammaisesta työntekijästä. Itsensä työllistävä vammaisyrittäjä, joka noudattaa lain sallimaa ansaintarajaa työkyvyttömyyseläkkeellä ollessaan, ei saa kyseistä tukea.

Lisäksi palvelusuunnitelmaan pitää kirjata ne **työkykyä edistävät** apuvälineet, laitteet, koneet, työtasot ja tilaratkaisut, jotka vammaisyrittäjä saa joko VPL:n tai jonkin muun lain nojalla työnteon toteuttamiseksi tasa-arvoisesti parhaalla mahdollisella tavalla. Tämä kirjaus helpottaa jatkokäsittelyä, jos tulee aihetta arvioida tilannetta uudestaan. Edellä mainittuja laitteita, koneita, työtasoja sekä tilaratkaisuja arvioitaessa on käytettävä asiaan kuuluvaa ammattihenkilöä, jolla on riittävä asiantuntemus asiakkaan toimintakykyyn eri tilanteissa. Näitä ammattihenkilöitä voivat olla esimerkiksi toiminta-, fysio-, puheterapeutit, kommunikaatiotulkit sekä erikoisvälineiden ja IT-alan asiantuntijat. Työkyvyn arviointiin tarvittaisiin uusi valtakunnallinen mittaristo vammaisyrittäjien yhdenvertaisen kohtelun toteuttamiseksi.

Yritystoimintaa harjoittavan vammaisyrittäjän henkilökohtainen apu pitää toteuttaa yhdenvertaisesti kaikilla hyvinvointialueilla. Osalla hyvinvointialueista myönnetään yrittäjälle henkilökohtaista apua yritystoimintansa harjoittamiseksi, mutta osa hyvinvointialueista ei tunnista vammaisyrittäjyyttä. Lain mukaisesti pitää valvoa Suomen ratifioiman YK:n vammaisoikeussopimuksen asiaan liittyvien artikloiden toteuttamista ja alueellista yhdenvertaisuutta.

VPL:n kuljetuspalveluiden alaiset työmatkat myönnetään kotoa toimipisteelle ja takaisin kotiin. Kaikkien työpäivän aikana tehtävien asiakaskäyntien pitäisi kuulua työmatkojen piiriin. Työmatkojen poikkeamien, esimerkiksi lastenhaun hoitamiseksi työpäivän jälkeen pitää sallia.

Työkyvyttömyyseläketulojen ja yritystulojen yhteensovittaminen eli lineaarinen malli. Yrittäjyydestä pitäisi tehdä kannustavaa, myös työkyvyttömyyseläkkeellä oleville yrittäjille. Työkyvyttömyyseläkkeeseen on jokaisella lääketieteellinen peruste. Siksi työkyvyttömyyseläkkeen ja yritystulojen yhteensovittamisesta olisi saatava lineaarinen seurantamalli.

Esityksessä on otettu hyvin huomioon opiskelijoiden henkilökohtaisen avun tarpeen toteuttaminen opiskeluaikana, mikä ei valitettavasti ylety riittävän laajasti ammattitutkintojen vaatimiin työharjoitteluihin. Esityksessä ei kuitenkaan oteta huomioon sitä, että avuntarve saattaa koskea vain liikkumista. Siinä ei oteta huomioon, että infran rakentaminen ja perusparantaminen esteettömäksi ja saavutettavaksi (pitkän tähtäimen suunnitelma) poistaisi henkilökohtaisen avun tarpeen.

Jyväskylässä 7. marraskuuta 2024

Suomen Vammaisyrittäjät ry VamY

Riikka Saastamoinen

Riikka Saastamoinen
puheenjohtaja